

Analyse stijgende kosten en indexatie Vrouwenopvang

Aart-Jan Dingemanse, september 2024

Inleiding

In de zomermaanden van 2024 is door Valente een uitvraag gedaan naar de stijgende kosten en indexatie van de Vrouwenopvang.

De vraagstelling had ten doel om in eigen beheer bij Valente, zonder ingewikkelde uitvraag van kostencomponenten, te komen tot een vergelijking van de lokale tarieven (en hun indexatie) met de exploitatiekosten over de jaren 2023, 2024 en 2025.

Tijdens het Basisnetwerk VO van 18 september 2024 is het concept van dit document besproken en met enkele aanvullende opmerkingen definitief gemaakt.

Respons

Van de leden van Valente die Vrouwenopvang leveren hebben er 16 meegewerkt.

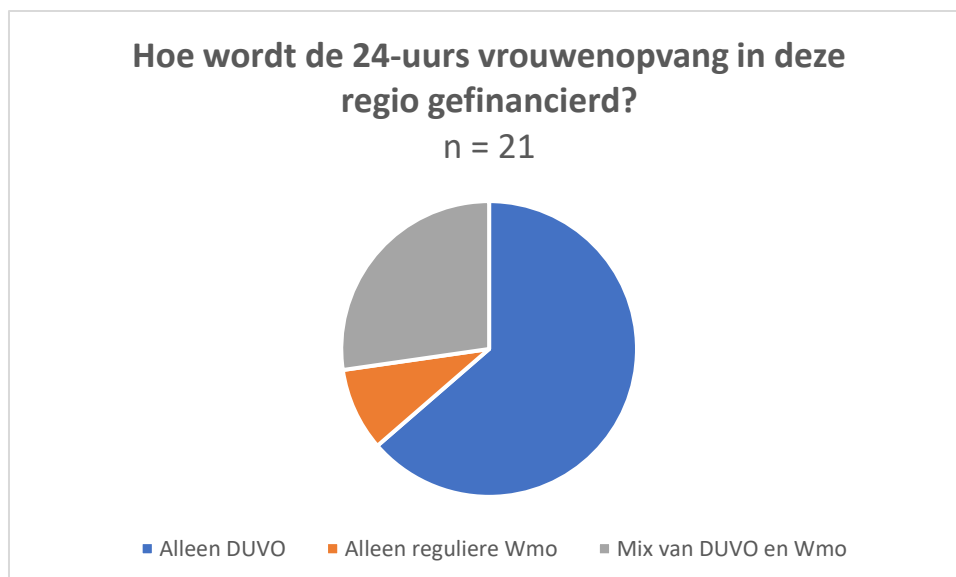
Voor in totaal 21 van de 35 centrumgemeenten waar VO wordt geboden is daadwerkelijk een vragenlijst ingevuld, en twee aanbieders hebben ervoor gekozen om meerdere gemeenten/werkgebieden één formulier in te vullen. Dat brengt het totaal van de centrumgemeenten die we hiermee in beeld hebben boven de 30.

Hiermee is ook een landelijk beeld te vormen.

Organisatie	Gemeente (n)
Blijf Groep	Zaanstad + andere regio's
Emergis	Vlissingen
Fier	Rotterdam
Fier	Leeuwarden
Kwintes	Gouda, Amersfoort
Moveoo	Venlo
Moviera	5 CG Gelderland en Utrecht
Neos	Eindhoven
Rosa Manus	Leiden
Safegroup (Breda)	Breda
Safegroup (Dordrecht)	Dordrecht
Stichting Elckerlyc	Vlaardingen
Stichting Kadera	Zwolle
Stichting Kadera aanpak huiselijk geweld	Enschede
Stichting KesslerPerspektief	Rotterdam
Stichting LEVANTOgroep	Heerlen
Stichting Sterk Huis	Tilburg
Vrouwenopvang Kop van Noord-Holland	Den Helder
Xonar VO&H	Maastricht

Financieringsstroom

Bij 64% van de VO organisaties wordt de zorg uitsluitend uit de decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang (DUVO) vergoed. Een klein deel heeft uitsluitend Wmo-financiering en het overige is een mix van Wmo en DUVO.

Organisatiestructuur

Bijna 40% van de locaties heeft uitsluitend VO aanbod (groen). Nog eens 33% (oranje) heeft wel ander aanbod in de regio, maar niet organisatorisch of financieel vervlochten. Bij de overige 29% zijn diverse zorgvormen meer vervlochten.

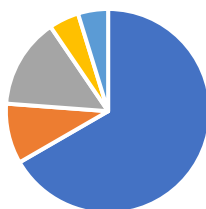
Communicatie over indexatie

Dit was een open vraag. Uit de antwoorden blijkt dat vrijwel altijd per mail/brief wordt gecommuniceerd door de gemeentelijke opdrachtgever. In één geval ging het om mondelinge communicatie. Soms was het onderdeel van de beschikking.

Belangrijker is dat in het overgrote deel van de gevallen (67% van DUVO en 88% van Wmo) een hard maximum is gecommuniceerd en dat er weinig ruimte lijkt voor dialoog/overleg.

Op welke wijze heeft de centrumgemeente de hoogte van de indexatie voor de DUVO gecommuniceerd, en was dit een richtlijn of een hard maximum?

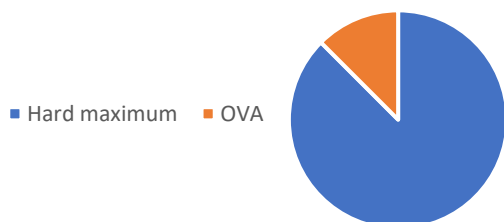
n=20

■ Hard maximum ■ In overleg ■ Nog niet bekend ■ OVA ■ Richtlijn

Voor Wmo, op welke wijze heeft de centrumgemeente de hoogte van de indexatie gecommuniceerd, en was dit een richtlijn of een hard maximum?

n=8

■ Hard maximum ■ OVA

Indexatiecijfers 2023, 2024, 2025

Bij de vraag over **indexatie 2023** stond de volgende instructie:

Het advies van de VNG t.a.v. indexatie is op hun website te vinden.

(<https://vng.nl/nieuws/indexering-kosten-jeugdwet-en-wmo-2024>) Volgt jouw gemeente dit advies, vul dan het getal 4,75% in. Indien niet, vul het juiste percentage in, met twee decimalen. (NB de nacalculatie van 1,6% over 2023 wordt bij 2024 geteld, zie volgende vraag!)

De meeste leden hebben een percentage opgegeven. **In meer dan 50% van de gevallen ligt dit ónder het VNG advies**, slechts 4 gevallen gaan hier bovenuit. Er wordt nog melding gemaakt van één gemeente waar voor de Wmo tarieven een kostprijsonderzoek heeft plaatsgevonden wat zeer positieve gevolgen had voor de individuele trajecten, te weten stijgingen van tussen de 8% en de 30(!)%.

Bij de vraag over **indexatie 2024** stond deze instructie:

Het advies van de VNG t.a.v. indexatie is op hun website te vinden.

(<https://vng.nl/nieuws/indexering-kosten-jeugdwet-en-wmo-2024>) Volgt jouw gemeente dit advies, vul dan het getal 6,30% in (= 4,70 + nacalculatie 2023 van 1,60%). Indien niet, vul het juiste percentage in, met twee decimalen.

Alle leden konden een percentage doorgeven, soms voorzien van extra opmerkingen. **Duidelijk is dat ook hier bijna 50% van de gemeenten niet aan de VNG richtlijn voldoet. Wel is zichtbaar dat er over 2024 meer wordt geïndexeerd dan over 2023.**

Voor 2025 konden slechts 8 deelnemers een percentage doorgeven.

Hoeveel werd er geïndexeerd in 2023? N=20	Hoeveel wordt er geïndexeerd in 2024? N=21	Hoeveel zal worden geïndexeerd in 2025? N=8
2,00%	4,40%	2,90%
2,00%	4,80%	3,50%
3,00%	4,91%	3,70%
3,00%	5,00%	4,00%
3,12%	5,20%	4,20%
3,29%	5,67%	4,30%
3,29%	6,00%	4,94%
3,30%	6,10%	9,14%
3,30%	6,30%	
3,50%	6,30%	
4,30%	6,30%	
4,46%	6,36%	
4,74%	6,88%	
4,75%	7,43%	
4,75%	7,43%	
4,75%	7,43%	
5,00%	7,50%	
6,00%	7,50%	
6,70%	7,85%	
10,00%	8,20%	
	11,30%	

Van de leden die bij de geboden en benodigde indexatie een percentage hebben doorgegeven is het verschil berekend. Dit is voor 2023 in alle gevallen negatief. In 2024 ziet het er iets gunstiger uit: er is vaak een match met 0% maar er zijn ook negatieve afwijkingen. Idem voor 2025 maar daarover zijn minder data beschikbaar. De hier genoemde percentages betreffen dus **het extra percentage dat nodig was/is** om kostendekkend te draaien.

Verskil tussen geboden en benodigde indexatie 2023 n=16	Verskil tussen geboden en benodigde indexatie 2024 n=18	Verskil tussen geboden en benodigde indexatie 2025 n=8
0,00%	0,30%	0,45%
-1,25%	0,00%	0,00%
-1,26%	0,00%	-1,00%
-1,27%	0,00%	-1,03%
-1,90%	0,00%	-1,42%
-2,25%	0,00%	-1,80%
-2,38%	0,00%	-2,00%
-3,00%	-0,65%	-2,72%
-3,30%	-1,00%	
-3,31%	-2,00%	
-3,31%	-2,20%	
-3,50%	-2,33%	
-4,10%	-3,03%	
-4,10%	-3,10%	
-5,71%	-3,12%	
-9,06%	-3,40%	
	-3,70%	
	-5,00%	

Gevolgen van gebrekkige indexatie

Vraagstelling:

- Welke gevolgen had de gebrekkige indexatie voor 2023 of 2024?*
- Welke gevolgen zal de gebrekkige indexatie hebben voor 2025?*

De volgende meerkeuze-antwoordopties konden worden gekozen, en voor 2023, 2024 en 2025 werden vrijwel dezelfde antwoorden gegeven:

Antwoord	#
Niet van toepassing	2
Bezuinigingen op overhead	7
Bezuinigingen op extra diensten	7
Sluiten/afbouwen van bedden	2

Daarnaast was er een open antwoordveld waarin o.a. de volgende “oplossingen” werden genoemd:

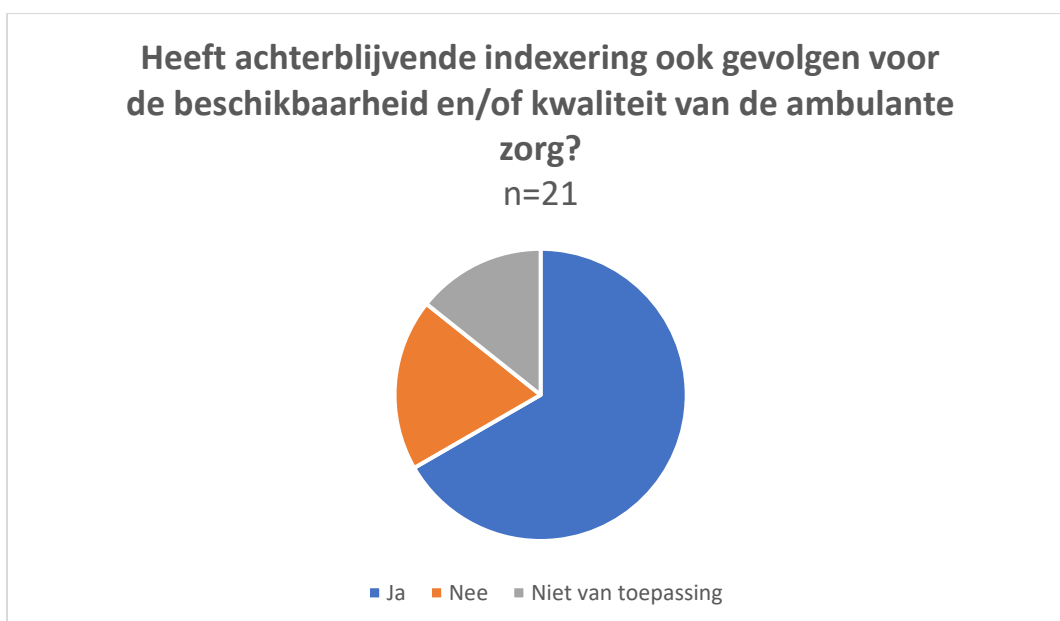
- Schuiven met middelen van andere locaties/diensten*
- Aanspreken van reserves*
- Kritisch naar formatie kijken, niet elke vacature vervullen*

- *Tot nu toe geen problemen, maar ambities over kwaliteit en inrichting opvang naar beneden bijstellen (vaker voor hotelplaatsingen kiezen)*
- *Minder investeringen mogelijk in locaties en digitale infrastructuur*
- *Negatieve begroting met diverse taakstellingen*
- *Werkdruk verhogen, wat meer ziekteverzuim tot gevolg heeft.*
- *Wachlijsten ontstaan weer*
- *Minder begeleiding/ondersteuning*

Voor 2025 werden soortgelijke dingen benoemd.

Gevolgen voor ambulante zorg

67% van de deelnemers geeft aan dat de achterblijvende indexering ook gevolgen heeft voor de ambulante VO.

C. Op welke wijze heeft gebrekkige indexatie invloed op het aanbod ambulante zorg in de vrouwenopvang?

Samenvatting antwoorden:

- Ambulante zorg valt in veel gevallen niet onder de DUVO subsidie en de Wmo vergoedingen zijn beter afgedekt/geïndexeerd (6x genoemd)
- Minder trajecten kunnen aannemen (2x genoemd)
- Minder intensieve trajecten (3x genoemd)

Bedden afbouwen of andere noodgrepen

Slechts één van de aanbieders geeft aan dat er door de ontoereikende vergoedingen daadwerkelijk 1 of 2 bedden moeten worden afgebouwd. Uiteindelijk heeft de bezuiniging gevolgen voor de formatie en daarmee voor de capaciteit.

D. Als je geen bedden kunt/wilt afbouwen, terwijl de tarieven toch te laag blijven, heeft dit dan gevolgen voor de kwaliteit van de dienstverlening?

Antwoorden vergelijkbaar met de eerder genoemde 'oplossingen'.

Conclusies

Gezien de hoge respons kunnen we stellen dat we een goed landelijk beeld hebben van de penibele situatie waarin VO-aanbieders in 2023 en 2024 verkeren, en mogelijk ook nog in de toekomst.

Het wordt pijnlijk duidelijk dat overleg met gemeenten over tarieven in veel gevallen nauwelijks mogelijk is. Een door gemeenten opgegeven hard maximum is met stip het meest gehoorde antwoord. Echt partnerschap tussen gemeenten en VO-organisaties zou op grond van wederzijds vertrouwen moeten kunnen leiden tot 'geven en nemen', waarbij aanbieders transparant kunnen zijn over de kosten en de inspanningen die zij (kunnen) doen voor bezuinigen, en gemeenten aangeven ook echt mee te willen denken en tegemoet te komen. Echter, dat komt nauwelijks voor (slechts 2 of 3 antwoorden van deze strekking).

Duidelijk is dat alle VO organisaties de broekriem flink moesten aanhalen en dat de indexatie in veel gevallen aantoonbaar (ver) onder [het VNG-advies](#) blijft steken. Als indexatie achterblijft kunnen zorgaanbieders niet meer garant staan voor de kwaliteit van de zorg. Ook is er een risico voor de beschikbaarheid, uitgedrukt in de hoeveelheid bedden per regio. In sommige gevallen helpt het om dit te benoemen richting de opdrachtgever. Ook kozen zorgaanbieders er soms voor om de capaciteit niet te verkleinen maar om vanuit eigen middelen de plek open te houden terwijl het gesprek met de opdrachtgever nog loopt. Dit liep gelukkig goed af maar is geen wenselijke situatie.

Het zwaartepunt van de bezuinigingen en niet toereikende indexaties ligt wel duidelijk in 2023, met gaten tot wel 9%. In 2024 wordt in ongeveer de helft van de situaties de indexatie gelijk getrokken, maar dat is na het verliesgevende 2023 slechts een pleister op de wond, en de andere helft van de VO organisaties komt ook in 2024 nog flink geld tekort (tussen de 2% en 5%).

Voor 2025 is nog veel onduidelijk. Aanbestedingen of subsidieaanvragen lopen nog, het is nog niet zeker of gemeenten opnieuw de verder gestegen kosten kunnen compenseren.

Opvallend is dat nauwelijks melding gemaakt wordt van de [OVA-systematiek die in het VNG advies nadrukkelijk wordt geadviseerd](#). Doordat deze systematiek ook met terugwerkende kracht effect heeft is het voor aanbieders wel een gunstige manier, zij het dat de aanbevolen percentages in veel gevallen nog niet geheel voldoen aan de gestegen kosten. Dit is wel een goed aanknopingspunt voor lokaal overleg met opdrachtgevers.